

Список використаних джерел:

1. Узагальнення судової практики розгляду судами деяких питань, пов'язаних із зловживанням процесуальними правами: практика застосування новел цивільно-процесуального законодавства; за матеріалами судових рішень судів першої інстанції м. Одеси та Одеської області, Апеляційного суду Одеської області, ухвалених упродовж 15.12.2017 - 01.07.2018; а.с. 19.
2. Кухарук Ю.О. Правова проблема усунення захисника від участі у справі в кримінальному процесі України: дис.. ... канд. юрид. наук: спеціальність 12.00.09. Київ: Академія адвокатури України, 2010.195с.
3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004

Кіліміченко Христина Юріївна

аспірантка кафедри кримінального процесу, детективної та оперативно-розшукової діяльності Національного університету «Одеська юридична академія»

ПРИНЦИП ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ В СИСТЕМІ ЗАСАД КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Принцип рівності прав, свобод та обов'язків людини і громадянина закріплений в Конституції України і займає центральне місце серед засад правового статусу людини і громадянина. Основний зміст вказаної засади знайшов відображення в ст. 24 Конституції України, відповідно до якої громадяни мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом. Не може бути привілеїв чи обмежень за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, майнового стану, етнічного та

соціального походження, статі, місця проживання, за мовними та іншими ознаками. Рівність конституційних прав і свобод слід розуміти так, що права і свободи, передбачені Конституцією України, поширюються рівною мірою на всіх громадян і мають для них однаковий зміст і обсяг. Таким чином, не може бути такого, щоб які-небудь права чи свободи, передбачені Конституцією України, не поширювались на певних осіб; такого, щоб життя, свобода чи гідність однієї людини оцінювалися б вище за життя, свободу чи гідність іншої, щоб один мав свободу думки і слова, право на приватну власність, на медичну допомогу, а інший їх не мав; щоб для одного право на правову допомогу включало право вільно вибрати захисника, а для іншого – ні [1;с.83].

Одним із проявів принципу рівності є рівність прав чоловіків і жінок, тобто однаковий підхід незалежно від статі, що отримав назву принципу гендерної рівності.

Україна – одна з перших країн у світі, яка задекларувала рівні права й можливості жінок і чоловіків у всіх сферах життя. Гендерна рівність - рівний правовий статус жінок і чоловіків та рівні можливості для його реалізації, що дозволяє особам обох статей брати рівну участь в усіх сферах життєдіяльності суспільства [2; ст. 1]. В ряді міжнародних правових актів про рівність жінок та чоловіків таке розуміння рівності передбачає: рівність у правах і свободах, в обов'язках, у відповідальності, можливостях, досягненні результатів [3; с. 70].

Як зазначає О.М. Руднєва, складовими принципу гендерної рівності виступають: рівні права, рівні свободи, рівні обов'язки жінки й чоловіка, врахування особливостей (фізіологічних, психологічних та ін.) статей у правовому регулюванні, система засобів гарантування рівності статей в державі [4; с.12].

У сучасному міжнародному праві державами – членами ООН розроблено, укладено й ратифіковано понад 20 міжнародних конвенцій, спеціально присвячених тим чи іншим питанням захисту прав жінок. Основоположним документом є Конвенція ООН про ліквідацію усіх форм дискримінації щодо жінок 1979 року. Одним з найважливіших положень Конвенції є визначення поняття дискримінації щодо жінок – це будь-яке розрізнення, виняток або

обмеження за ознакою статі, спрямовані на послаблення або зведення нанівець визнання, користування або здійснення жінками, незалежно від їх сімейного стану, на основі рівноправності чоловіків і жінок, прав людини і основних свобод в політичній, економічній, соціальній, культурній, громадській або будь-якій іншій галузі [5; с.343-345].

Дискримінація може бути або *de jure*, або *de facto*, або одночасно двох цих видів. *De jure* передбачає наявність дискримінаційних положень у чинному законодавстві. *De facto* означає, що при закріпленому в законодавстві принципі рівноправності чоловіків і жінок, певні його положення не виконуються або відсутня система гарантій реалізації прав, не визначено гендерного компоненту в компетенції певних державних органів, не встановлено спеціального механізму реалізації даного права. Таким чином, гендерна рівність і дискримінація за ознакою статі – це поняття, пов’язані між собою: відсутність дискримінації означає рівність, а рівність виключає дискримінацію [6; с.10].

Положення розглянутих вище аспектів рівності акумулюються у ще одному елементі засади рівності – рівності перед законом і судом, який відповідно до ст. 7 КПК України від 13.04.2012 р. є одним із загальних засад кримінального провадження. Рівність громадян перед законом і рівність їх перед судом – це положення, які невід’ємно пов’язані одне з одним.

Подвійна природа принципу рівності не означає, що принцип рівності перед законом та судом складається з двох елементів. Навпаки, таке формулювання більш повно розкриває природу єдиного принципу і включає в себе механізм забезпечення рівності як на рівні застосування норм закону, так і на рівні вирішення справи у суді. У загальному розумінні рівність перед законом означає наявність однакових матеріальних та процесуальних положень закону, обов’язок у рівній мірі додержуватися приписів закону, використовувати закон у своїх інтересах, а також те, що юридична відповідальність перед законом за його порушення є рівною для всіх громадян [7; с.49; 8; с.51]. Рівність перед судом проявляється у зверненні будь-яких осіб до суду для захисту своїх прав і законних інтересів. Суди є єдиними органами державної влади, які уповноважені

розглядати кримінальні справи у суді та, постановляючи вирок, визнавати особу винною чи навпаки виправдовувати її. Саме суд, виходячи із ст. 55 Конституції України, здійснює захист прав та свобод людини і громадянина. У правовій державі судовий захист займає центральне місце у досить великому арсеналі засобів, покликаних забезпечити захист прав людини [9; с.19].

Рівність перед законом та судом у кримінальному процесі полягає в тому, що Конституція України, міжнародне та кримінально-процесуальне законодавство надає всім його учасникам рівнозначні права на захист своїх прав і законних інтересів, а також у тому, що розгляд справ усіма судами стосовно всіх осіб здійснюється у тому самому процесуальному порядку, незалежно від обставин, передбачених ст. 24 Конституції України. Тож наявність рівних прав є необхідною умовою і гарантією процесуального аспекту рівності.

Кримінальне провадження здійснюється на засадах рівності учасників судового процесу перед законом і судом. Будь-яке обмеження прав учасників кримінального провадження, а також встановлення для них переваг за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного чи соціального походження, майнового стану, місця проживання, громадянства, освіти, роду і характеру занять, за мовними або іншими ознаками не допускається.

Список використаних джерел:

1. Рабинович П.М. Права людини і громадянина: [навч. посіб.] / П.М. Рабинович, М.І. Хавронюк. К.: Атіка. 2004. - 464 с.
2. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків: закон України від 08.09.2005 № 2866-IV. Відомості Верховної Ради України. 2005. № 52.- Ст. 1
3. Мельник Т. М. Творення суспільства гендерної рівності: міжнародний досвід. Закони зарубіжних країн з гендерної рівності. 2-ге допов. вид. Київ. 2010. 440 с.

4. Руднєва О.М. Гендерна рівність у праві України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних та правових вчень» / О.М. Руднєва. Харків. 2002. 19 с.
5. Король В.В., Мединська Л.В. Засада рівності у кримінальному провадженні України. Прикарпатський юридичний вісник Випуск 1 (3). 2013.С. 342-352.
6. Международное право в документах: учеб. пособие. М.: Юрид. Лит.1982.- 856 с.
7. Корж В. Застосування на практиці принципу рівності громадян перед законом. Право України. 1999. №4 С. 49 -50.
8. Назаров В.В. Кримінальний процес України: Загальна частина: [навч. посібник]. Текст. 2004. - 208 с.
9. Стефаник В. Правозахисна діяльність судів України. Право України. 1999 № 5. С. 8-22.

Пришєдько Олександр Леонідович

аспірант кафедри кримінального процесу, детективної та оперативно-розшукової діяльності Національного університету «Одеська юридична академія»

**ПРОБЛЕМАТИКА ПОДІЛУ ПІДСТАВ ЗАКРИТТЯ КРИМІНАЛЬНОГО
ПРОВАДЖЕННЯ НА РЕАБІЛІТУЮЧИ ТА НЕРЕАБІЛІТУЮЧИ**

Кримінальне провадження може бути закрито з підстав, які перераховані в ч. 1 ст. 284 КПК України. В доктрині кримінального процесу підстави закриття кримінального провадження тлумачаться як «визначені законом факти, що встановлюються під час кримінального провадження, які виключають можливість подальшого здійснення цього кримінального провадження або ж вказують на недоцільність його проведення, що зобов'язує суд прийняти рішення про його закриття» [1, с. 3].